

DATOS IDENTIFICATIVOS

Enfermería materno-infantil

Materia	Enfermería materno-infantil			
Código	V52G140V01302			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Puialto Durán, M ^a José			
Profesorado	López Ozores, María Yemina Paloma Puialto Durán, M ^a José			
Correo-e	maria.jose.puialto.duran@sergas.es			
Web	http://webs.uvigo.es/direcceuemeixoeiro			
Descrición xeral	<p>Segundo a OMS: A expresión materno-infantil abarca a prestación de servizos sanitarios de promoción, curación e rehabilitación para nais e nenos. Por conseguinte, comprende os sectores da saúde da nai, a planificación da familia, a saúde do neno, a hixiene escolar, a adolescencia e os aspectos sanitarios do coidado dos nenos en determinadas institucións".</p> <p>A materia consta de dous bloques temáticos diferenciados e á vez interrelacionados entre si. O bloque de Enfermería Maternal aborda como proceso mais importante o da maternidade e os seus coidados, e o de Enfermería Infantil no que se aborda o coidado do neno/a en as diferentes etapas do crecemento e desenvolvemento.</p>			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saude
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade

B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
C34	Identificar as características das mulleres nas diferentes etapas do ciclo reprodutivo, no climaterio e nas alteracións que se poden presentar proporcionando os coidados necesarios en cada etapa
C35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións
C36	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento
C37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse
C38	Aplicar as técnicas que integran o coidado de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos nenos e os seus coidadores
C39	Seleccionar as intervencións dirixidas ao neno san e ao enfermo, así como as derivadas dos métodos de diagnóstico e tratamento
C40	Ser capaz de proporcionar formación e información para a saúde aos pais ou coidadores primarios
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de planificar coidados de enfermaría nas distintas etapas da vida da muller, dentro do contexto familiar e comunitario, para lograr un estado de saúde óptimo ou recuperar a saúde, baseando a toma de decisións en datos obxectivos, feitos científicos e evidencia clínicas	A1	B1	C34	D1
	A2	B2		D2
	A3	B4		D3
	A4	B5		D4
	A5	B7		D5
		B8		D6
		B9		D7
		B10		D8
		B11		D9
		B12		D10
				D11
	Saber describir os cambios que se producen no organismo durante a xestación, parto e puerperio	A1	B5	C34
A2		B10	C35	D2
A3		B11		D3
A4				D4
A5				D5
				D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Saber describir, as intervencións e actividades adecuadas á prevención e tratamento dos problemas de saúde na infancia e adolescencia, e planificar coidados garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do neno e a súa familia	A1	B1	C36	D1
	A3	B11	C37	D2
	A5	B12	C38	D3
			C39	D4
			C40	D5
				D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11

Contidos

Tema

TEMA-1 INTRODUCCIÓN Á ENFERMARÍA PEDIÁTRICA	1.1 Os dereitos do neno/a 1.2 O campo da enfermaría pediátrica 1.3 A especialidade de enfermaría pediátrica 1.4 Diferenzas do coidado entre o niñ@ e o adulto 1.5 Os coidados centrados na familia. P.A.E. na atención do niñ@ e a súa familia 1.6 Períodos de idade na infancia
TEMA-2 RECIEN NADO SAN.	2.1 Atención de enfermaría ao RN no paritorio (aspiración de secrecions, administración de vitamina K, profilaxis oftálmica) 2.2 Cambios no aparello cardiorespiratorio 2.3 Test de Apgar 2.4 Reanimación inmediata ao RN. na sala de partos 2.5 Regulación térmica 2.6 Características xerais do RN. Valoración física (aparencia xeral, signos vitais, textura, cor e opacidade da pel, cabeza) e neurolóxica (reflexos, ton muscular e aspectos sensoriais) 2.7 Medidas de resucitación 2.8 Como apoiar a adaptación á vida extrauterina 2.9 Hixiene do RN. (protocolo *CHUVI) 2.10 Coidados do cordón umbilical, pel e xenitais (protocolo do CHUVI) 2.11 Vestimenta do R:N: 2.12 Técnicas da alimentación por fórmula 2.13 Cribado neonatal de metabulopatías (protocolo CHUVI) 2.14 Técnica de masaxe no RN 2.15 Posición e suxeción do *niñ@
TEMA - 3 DESENVOLVEMENTO E CRECEMENTO DO *NIÑ@ SAN	3.1 Crecemento do *niñ@: peso, talla, *dentición. 3.2 Desenvolvemento cerebral: aprendizaxe e coñecemento do que lle rodea 3.3 Condicións que inflúen en o desenvolvemento: alimentación, medio ambiente, nivel sanitario. 3.4 O desenvolvemento do *niñ@ e o xogo: actividades lúdicas, desenvolvemento *cognoscitivo e socio-afectivo, papel do xogo e xoguetes
TEMA - 4 O *NIÑ@ HOSPITALIZADO	4.1 A unidade pediátrica 4.2 Obtención de datos ao ingreso do *niñ@ nas distintas unidades 4.3 Historia de enfermaría 4.4 Información necesaria aos pais 4.5 *Hospitalismo: privación afectiva 4.6 Solución destes problemas 4.7 Comportamento e valoración do *niñ@ ante a dor 4.8 Medición de signos vitais atendendo ás características propias das diferentes idades 4.9 Obtención de mostras para analítica (sangue mediante *capilar, feces, oruíños con bolsa *recolectora, *exudados, cloro en suor....) 4.10 *Punciones no *niñ@ (*epicraneales, *epicutáneos, *punción lumbar..) 4.11 Preparación do neno@ para estas probas 4.12 Administración de medicamentos: normas xerais e guía para a administración 4.13 Importancia na preparación da *dosificación (realización de exercicios, perdas no *purgado do sistema, bombas de infusión...) 4.14 Técnicas de *inmovilización en función do procedemento invasivo ou restritivo (tipo *momia, *manguitos..)
TEMA - 5 O *RECIEN NADO DE ALTO RISCO	5.1 Definición de *prematuidade e baixo peso 5.2 Características *fisiolóxicas destes *niñ@*s 5.3 Factores relacionados co nacemento dos *RN prematuros 5.4 Valoración da idade *gestacional 5.5 Incubadoras: funcionamento e manexo 5.6 Coidados de enfermaría ao *niñ@ na incubadora 5.7 *Retinopatía do *RN prematuro 5.8 Síndrome de *distrés respiratorio 5.9 Información e educación á familia

TEMA - 6 PROBLEMAS DE SALUD MAS FRECUENTES EN LA INFANCIA

- 6.1 HIPERBILIRRUBINEMIA:Concepto de ictericia fisiológica e ictericia patológica
- 6.2 Repercusión de la ictericia en el R.N.
- 6.3 Terapia y cuidados de enfermería en la hiperbilirrubinemia
- 6.4 ALTERACIONES RESPIRATORIAS
- 6.5 Causas que alteran la necesidad de respiración en el niño
- 6.5 Patologías más frecuentes del tracto respiratorio inferior y superior
- 6.6 Características de la oxigenoterapia en el niño
- 6.7 Fisioterapia respiratoria en el lactante
- 6.8 ALTERACIONES DIGESTIVAS, GASTROINTESTINALES Y ELECTROLÍTICAS
- 6.9 Concepto de deshidratación y clasificación de las mismas
- 6.10 Manifestaciones clínicas; valoración y tratamiento
- 6.11 Técnicas de rehidratación
- 6.12 ALTERACIONES CONVULSIVAS
- 6.13 El profesional de enfermería y las convulsiones infantiles
- 6.14 Concepto de convulsión
- 6.15 Incidencia, causas, manifestaciones y tto.
- 6.16 Convulsiones febriles
- 6.17 SINDROME DE MUERTE SUBITA DEL LACTANTE
- 6.18 Definición del síndrome
- 6.19 Epidemiología
- 6.20 Principales hipótesis de las causas
- 6.21 Prevención del SMSL

Tema 1 *REPRODUCCION HUMANA	1.1. Anatomía e Fisiología do aparello reprodutor feminino 1.2 *Gametogénesis, fecundación e implantación
Tema 2 CONTROL DA NATALIDADE	2.1 Planificación familiar 2.2 Contracepción
Tema 3 EMBARAZO	3.1 Desenvolvemento *prenatal humano 3.2 Descrición do embarazo
Tema 4 EMBARAZO DE ALTO RISCO	4.1 Avaliación do risco materno e *fetal 4.2 Factores que inciden no desenrolo da xestación 4.3 Asesoramento xenético
Tema 5 PROBLEMAS DE SAÚDE NO EMBARAZO	5.1 *Hiperemesis *gravídica 5.2 *Hipertensión no embarazo 5.3 Hemorragias no primer trimestre do embarazo 5.4 Hemorragias *anteparto 5.5 Infeccións e embarazo
Tema 6 PARTO *PUERPERIO E COIDADADO *PRENATAL	6.1Traballo de parto e parto 6.2 Coidados de Enfermaría durante o parto 6.3 O alivio da dor 6.4 Parto *distócico 6.5 Parto *operatorio e instrumental 6.6 *Puerperio 6.7 Problemas no parto 6.8 Problemas do *puerperio 6.9 Coidado *prenatal
Tema 7 PROBLEMAS DE SAÚDE REPRODUTIVA	7.1 Alteracións do ciclo menstrual 7.2 Enfermidades infecciosas de la vagina e a vulva 7.3 Prevención do cancro de mama e xinecolóxico 7.4 Esterilidad e infertilidade
TEMA 8 *CARACTERISTICAS DA MULLER NAS DIFERENTES ETAPAS DO CICLO VITAL	8.1 Puberdade e *menarquia 8.2 *Climaterio e menopausa 8.3 Programa de Atención á Muller na Comunidade de Galicia 8.4 A violencia contra as mulleres

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	8	32	40
Presentación	5	30	35
Lección maxistral	57	91	148
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Seminario	Traballo en profundidade sobre un tema. Ampliación e relación dos contidos tratados nas sesións maxistras coa adquisición doutras competencias académico-profesionais
Presentación	Cada alumno/a presentará un tema en clase, no módulo de Maternal, con apoio audiovisual de 15 minutos de duración.
Lección maxistral	Exposición por parte das profesoras dos contidos teóricos sobre a materia obxecto de estudo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Personalizada co profesor
Presentación	Personalizada co profesor
Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	Realización persoal

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Seminario	Elaboración de parte do contido teórico por parte do alumnado baixo a supervisión do profesorado e exposición oral dos traballos.	10	
Presentación	Módulo Maternal:O alumno/a presentará en clase un tema da materia con apoio audiovisual dunha *duración de 15 minutos	10	
Lección maxistral	Asistencia a clase	10	
Exame de preguntas obxectivas	As preguntas tipo test constarán de 5 opcións de resposta das cales só unha será correcta. Por cada pregunta mal contestada anularase o valor de 1/3 dunha ben contestada	70	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Os Seminarios e as Presentacións/Exposicións só se levarán a cabo no módulo de Enfermería Maternal.

Poderanse realizar dous exames parciais (no módulo de Enfermería Maternal) do temario da materia, previo consenso co alumnado. A superación de cada parcial suporá a eliminación da materia ata o exame final do 1º cuatrimestre.

Realizarase un exame final de cada módulo. Os exames serán por escrito. Nos exames do módulo de Maternal poderanse incluír preguntas curtas. **A cualificación final virá dada pola suma e media ponderada de todas as partes avaliadas, sendo condición imprescindible aprobar cada parte por separado.**

Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado. Calquera información relacionada coa marcha desta materia, atoparase a disposición do alumnado na plataforma TEMA

A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeioeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Ministerio de Sanidad y Consumo, **Cuidados desde el nacimiento. Recomendaciones basadas en pruebas y buenas prácticas. Ministerio de Sanidad y Política Social, 2010:**http://www.sergas.es/gal/muller/docs/cuidados_desde_el_n,

Ministerio de Sanidad y Consumo, **Campañas relacionadas con la salud del niño. Ministerio de Sanidad y consumo,**

Bibliografía Complementaria

Aguilar Cordero, M.J, **Tratado de Enfermería del niño y del adolescente**, 2ª edición Elsevier Science,

Consellería de Sanidade da Xunta de Galicia, **Guías Técnicas de Procesos del Programa Galego de Atención Integral á Muller,**

Ball, W. Jane & Binder, C. Ruth, **Enfermería Pediátrica. Asistencia Infantil**, 2ª edición. Pearson,

Ministerio de Sanidad y Consumo, **Estrategia de atención al parto normal en el Sistema Nacional de Salud**, FAME, **Iniciativa del parto normal,**

Gloria Seguranyes Guillot, **Enfermería Maternal**, Masson-Salvat,

Carlos González, **Manual práctico de lactancia materna**, ACPAM,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Enfermería comunitaria I/V52G140V01104

Fisiología: Fisiología/V52G140V01105

Enfermería clínica I/V52G140V01204

Enfermería clínica II/V52G140V01205

Enfermería comunitaria II/V52G140V01206

Farmacología e dietética/V52G140V01203

Outros comentarios
